

โรคไข้กาฬหลังแอ่น

(Meningococcal meningitis)

โรคไข้กาฬหลังแอ่น เป็นโรคในข่ายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาที่กำหนดให้ต้องแจ้งความตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (18 ตุลาคม พ.ศ. 2547) เมื่อพบผู้ป่วยแม่เพียง 1 ราย หรือพบผู้ที่สงสัยว่าป่วยด้วยโรคนี้⁽¹⁾ และเป็นโรคที่กฏอนามัยระหว่างประเทศกำหนดว่า ต้องแจ้งให้องค์การอนามัยโลกทราบทันที และรีบดำเนินการควบคุม หากประเมินแล้วพบว่า อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสาธารณสุขที่รุนแรงและแพร่กระจายระหว่างประเทศได้⁽²⁾ โรคดังกล่าวถูกกำหนดให้รายงาน เมื่อผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์หรือกลุ่มอาการที่เข้าได้กับนิยามโรคติดต่อของสำนักระบาดวิทยา⁽³⁾ คือ มีไข้ ร่วมกับอย่างน้อยหนึ่งอาการดังต่อไปนี้ 1) มีอาการระคายเคืองของเยื่อหุ้มสมอง เช่น คอแข็ง 2) ซึม อาจพบอาการชัก 3) จำเลือดตามผิวหนังชนิดรุนแรง

ในปี พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013) สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยโรคไข้กาฬหลังแอ่นจากภาคกลาง 4 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี อ่างทอง และสมุทรปราการ ภาคเหนือ 3 จังหวัด ได้แก่ ลำปาง เชียงใหม่ และตาก ภาคใต้ 5 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ปัตตานี นราธิวาส สุราษฎร์ธานี และสงขลา ภาคตะวันออก 1 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี โดยไม่มีรายงานผู้ป่วยจากจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (รูปที่ 5) พบผู้ป่วย 14 ราย สัญชาติไทย 13 ราย สัญชาติพม่า 1 ราย อัตราป่วย 0.02 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 2 ราย อัตราตาย 0.003 ต่อประชากรแสนคน และอัตราป่วยตาย ร้อยละ 14.29

ผู้เสียชีวิต 2 ราย พบในจังหวัดเชียงใหม่ 1 ราย เพศหญิง อายุ 1 เดือน และนราธิวาส 1 ราย เพศชาย อายุ 9 ปี

ผู้ป่วยมีอายุตั้งแต่ 1 เดือน จนถึงอายุ 39 ปี กลุ่มอายุที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ 0 - 4 ปี 0.18 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ 5 - 9 ปี (0.05) กลุ่มอายุ 15 - 24 ปี และ 35 - 44 ปี (รูปที่ 3) มีอัตราป่วยเท่ากัน (0.02) และกลุ่มอายุ 25 - 34 ปี (0.01) ผู้ป่วยทั้ง 14 ราย เป็นเพศชาย 8 ราย เพศหญิง 6 ราย อาชีพที่พบ คือ ในปกครอง 7 ราย นักเรียน 3 ราย รับจ้าง 2 ราย และอาชีพอื่น ๆ 2 ราย

ผู้ป่วยโรคไข้กาฬหลังแอ่น เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป ร้อยละ 69.23 โรงพยาบาลชุมชน (23.08%) โรงพยาบาลเอกชน/คลินิก (7.69%) เป็นผู้ป่วยใน 12 ราย ร้อยละ 84.71 ผู้ป่วยนอก 2 ราย (14.28%) อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล 10 ราย ร้อยละ 69.23 ในเขตเทศบาล 4 ราย (30.77%)

ในช่วงปี พ.ศ. 2547 - 2556 (ค.ศ. 2004 - 2013) อัตราป่วยมีแนวโน้มลดลง แม้ว่าในปี พ.ศ. 2552 และปี พ.ศ. 2556 จะสูงขึ้นเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า ในขณะที่อัตราป่วยตายมีลักษณะขึ้นลงไม่แน่นอน บวกแนวโน้มได้ไม่ชัดเจน เนื่องจากจำนวนผู้ป่วยในแต่ละปีมีจำนวนน้อย โดยปี พ.ศ. 2547 มีอัตรา

ป่วยตายต่ำสุดในรอบ 10 ปี ร้อยละ 8.00 ในขณะที่ปี พ.ศ. 2555 มีอัตราป่วยตายสูงสุดในรอบ 10 ปี ร้อยละ 37.50 (รูปที่ 1)

ผู้ป่วยโรคไข้กาฬหลังแอ่น พบได้ตลอดปีแต่ไม่พบทุกเดือน ไม่มีฤดูกาลระบาดที่ชัดเจน มีรายงานผู้ป่วย เดือนละ 0 - 5 ราย (รูปที่ 2)

ปี พ.ศ. 2552 - 2553 และ ปี พ.ศ. 2556 ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีอัตราป่วยสูงสุด (รูปที่ 4) ส่วนในปี พ.ศ. 2554 - 2555 ภาคเหนือเป็นพื้นที่ที่มีอัตราป่วยสูงสุด

ในปี พ.ศ. 2556 สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานการสอบสวนโรค พบผู้ป่วยที่มีผลการตรวจวิเคราะห์ยืนยันเชื้อก่อโรคไข้กาฬหลังแอ่นจำนวน 3 ราย โดยยืนยันจากการตรวจด้วยวิธี Hemoculture 2 ราย และการเพาะเชื้อจาก Throat swab 1 ราย⁽⁴⁾

สรุป โรคไข้กาฬหลังแอ่นเป็นโรคที่มีอุบัติการณ์ค่อนข้างต่ำ พบผู้ป่วยได้ตลอดทั้งปีและทุกภาคทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2556 พบผู้ป่วย 14 ราย อัตราป่วย 0.02 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 2 ราย อัตราตาย 0.0031 ต่อประชากรแสนคน และอัตราป่วยตาย ร้อยละ 14.29 ภาคใต้มีอัตราป่วยสูงสุด กลุ่มอายุที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ 0 - 4 ปี

เอกสารอ้างอิง

1. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อโรคติดต่อต้องแจ้งความ. 18 ตุลาคม 2547. ลงนามโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
2. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. กฏอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 (2005). พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี; โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2556.
3. กลุ่มงานพัฒนาระบบและมาตรฐานงานระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. นิยามโรคติดต่อประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร; โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์; 2546.
4. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. ฐานข้อมูลรายงานการสอบสวนโรค, โปรแกรมตรวจสอบข่าวการระบาด และ fact sheet (อินเตอร์เน็ต) 2556. [สืบค้นวันที่ 29 พฤษภาคม 2557] เข้าถึงได้จาก <http://www.boe.moph.go.th/evenbase>.

ผู้เรียบเรียง

หทัย กาญจนสมบัติ

บรรณาธิการวิชาการ

ดร.นพ.ปณิธิ ธีรมวิริยะ

Fig.1

Reported Cases of Meningococcal Meningitis per 100,000 Population and Case Fatality Rate by Year, Thailand, 2004 - 2013

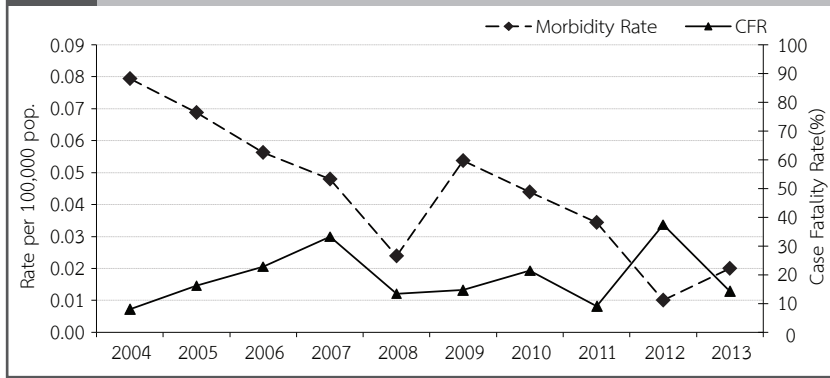

Fig.2

Reported Cases of Meningococcal Meningitis by Month, Thailand, 2004 - 2013

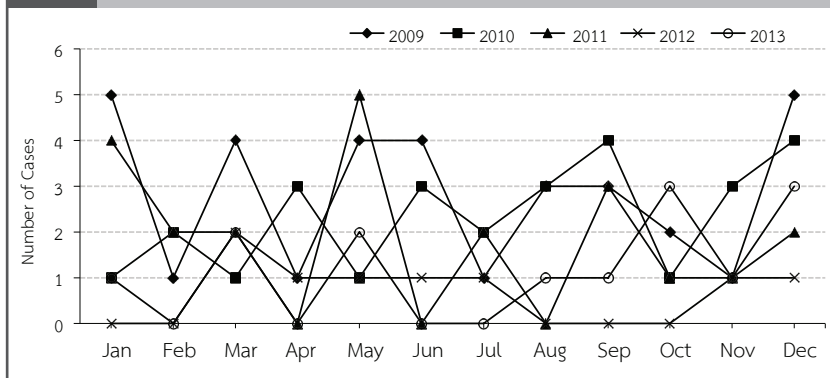

Fig.3

Reported Cases of Meningococcal Meningitis by Age-group, Thailand, 2009 - 2013

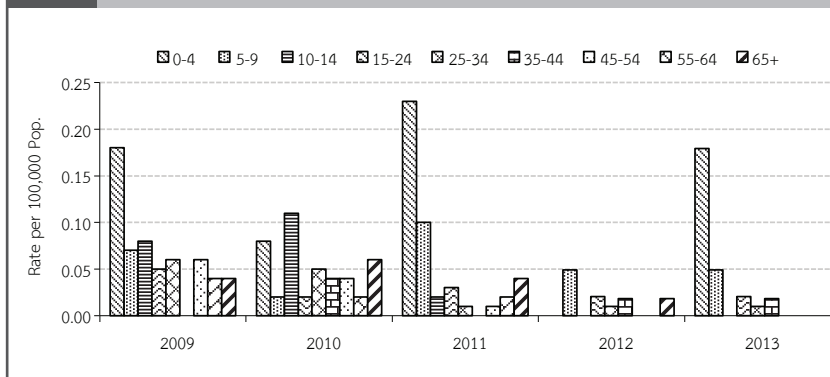

Fig.4

Reported Cases of Meningococcal Meningitis per 100,000 by Region, Thailand, 2009 - 2013

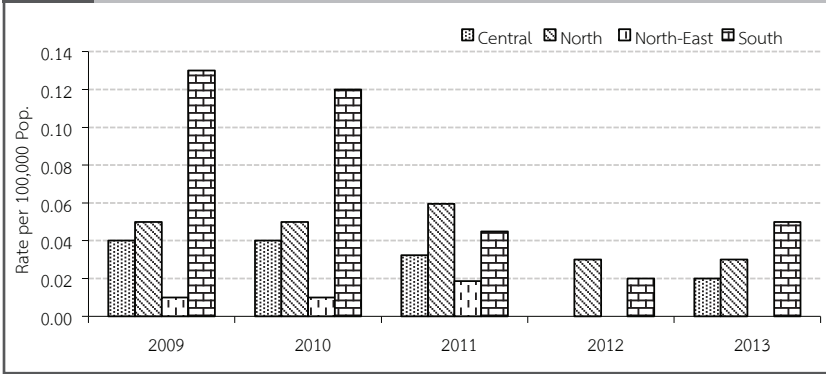

Fig.5

Reported Cases of Meningococcal meningitis by Province, Thailand, 2013

